

דפים יג – יד

כה. הבוצר לגת והקוצר לסכך – האם יש לו תורת 'ידות האכלים' לענין הבאת טומאה על האכל, אם נגעה טומאה ביד הפרי? ומה הדין כשקצר לאכילה?

הבוצר לגת – אין לו 'ידות', שאם נגעה טומאה ביד – האכל טהור, כי אין נוח לו באותן ידות, מפני שליין הוא צריך והידות סופגות היין ומפסידות.

הקוצר לסכך – מחלוקת אמוראים (ותנאים) האם יש לו ידות [כי נוח לו בחיבורן לאכלים כדי שלא יתפורו] אם לאו, כנ"ל.

קצצן לאכילה ונמלך לסיכוך – לא יצאו הידות מתורת קבלת טומאה שירדה עליהן, כי מחשבה לבדה אינה מוציאה מתורת קבלת טומאה אא"כ עשה בהן מעשה המורה על אי רצונו בהם, וכגון ידות האוכלים שבססן בגורן – טהורות. לרבי יוחנן – בססן ממש. ולרבי אלעזר – שהתיר אגדן והן מתפורות. ולדברי רבי יוסי [וכן דעת אחרים] אפילו בסס לא יצאו מתורת קבלת טומאה כי עדיין נוח לו בהם [כגון בגורן – ע"י הידות ראיות להופכן בעת, ובסכך – נוח לו ליטול ראשי השבולים ע"י הקשים שבהם, לאחר סתירת הסוכה].

הלכה כחכמים ורבי יוחנן, שאם דשן בגורן – טהורות (עפ"י רא"ש ועוד).

דף יד

כו. סיכוך בנסרים – מה דינו באופנים דלהלן?

א. נסר רחב ארבעה טפחים ויותר.

ב. נסר שאין ברחבו ארבעה טפחים.

ג. כמה נסרים הסמוכים זה לזה.

ד. הניח בין נסר לנסר כמלא נסר והניח שם סכך כשר.

ה. סיכך בנסרים כשהם מונחים על צדיהם הצר.

ו. הניח נסר רחב בפתח הסוכה, מקצת מרחבו בפנים ומקצתו בחוץ.

א. נסר רחב ארבעה טפחים; לדברי רב, נחלקו בדבר רבי מאיר ורבי יהודה במשנתנו האם כשר לסכך בו או פסול משום גזרת תקרה (הואיל ורוב תקרות עשויות מנסרים כאלו, אם תכשירם יבוא לומר מה לי לסכך באלו מה לי לישב תחת קורות ביתי). ולדברי שמואל, הכל מודים שפסול משום גזרה. ואם נתן נסר כזה בסוכה – אסור לישן תחתיו. (ואם הוא נתון באמצע הסוכה, לכמה דעות נפסלה הסוכה כולה וכמו שיבואר בע"ה להלן יז-יח).

א. כתבו הרי"ף והתוס' שהלכה כשמואל [שכן משמע מסוגיות הגמרא ומהאמוראים שנקטו כמותו] ופסול.

ב. מהסוגיא להלן וכן מסתימת הפוסקים נראה שגזרת תקרה אמורה גם בנסרים העשויים ממינים

שאינן רגילים לעשות מהם תקרה (ערש"ש).

ג. בשו"ת שבט הלוי (ח"ה עד, ג) חידש שנסר רחב ארבע אמות פסול לדברי הכל כי דומה ממש

לתקרת בית. (צ"ע לפי"ז מדוע סתמו במשנה ובגמרא להלן טו. בדין תקרה שאין עליה מעזיבה, ולא פרשו

בד"א בפחות מד' אמות, אבל יותר מד"א פסולה).

משמע בגמרא שבמקום אונס כגון בשעת הסכנה, מודה רבי מאיר שיש לסכך בנסרים בני ארבעה ולישב תחתם.

נחלקו הפוסקים באופן זה ובכיוצא בזה, האם מברכים על הישיבה בסוכה אם לאו. ודעת הרשב"א בחידושו נוסה שבענינו יכול לברך (מובא במשנ"ב תרכט סק"ג).

ב. נסר פחות מארבעה טפחים; לרב – לדברי הכל כשרה. לשמואל, רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר. ופירש רב פפא דהיינו בין שלשה לארבעה, אבל פחות משלשה טפחים לדברי הכל לא גזרו והרי זה כשאר קנים דעלמא.

לדברי רבי יוחנן להלן (טו.), מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה בנסרים משופים ומשום גזרת כלים נגעו בה ולא משום גזרת תקרה (ומשמע אף בפחות משלשה טפחים). אבל רב חולק על גזרת כלים ולדבריו כל פשוטי כלי עץ שאינם מקבלים טומאה – מסככים בהם.

א. כן הלכה, שמסככים בנסרים משופים וכן בשאר פשוטי כלי עץ שאינם מקבלים טומאה (עפ"י רז"ה רמב"ן ורא"ש; או"ח תרכט, יח).

ב. ר"ח רמב"ם (ה, ז), רז"ה רי"ד ותוס' כתבו שהלכה כרבי יהודה וכשמואל, והראב"ד כתב שהלכה כרבי מאיר ורב. נמצא לדברי הכל נסר פחות מארבעה טפחים כשר (עפ"י רא"ש).

יש מהראשונים שכתבו שכיום אין לסכך אף בנסרים הפחותים מארבעה [ומשלשה], הואיל ובזמן הזה משתמשים בבתים בנסרים כאלו (עפ"י הג"מ, מובא בפוסקים; מהר"ח או"ז קצד). והסמ"ק כתב (והובא בשו"ע תרכט, יח) שנהגו שלא לסכך בנסרים כלל, שמה יסכך בענין שהגשם לא יוכל להכנס. ולפי טעם זה יש לחוש גם בנסרים שאין רגילים לקרות בהם הבתים. ויש לחוש לטעם זה (עפ"י משנ"ב שם. ובשעת הדחק נראה ודאי שמסכך ומברך. ע' כו"ב בשעה"צ שם אות עג. וע' בשו"ע תרלא,ה שכשר לסכך בקורות טפח).

ובאג"מ (או"ח ח"ה סוס"י מ) כתב שנסרים דקים משתמשים בהם לרצפת בתים, הריהם בכלל המנהג שאין לסכך בנסרים. ואולם אם אינם משופים שאינם ראויים לרצפה ולתקרה הנראית, או אם הם דקים מאלו שעושים בהם רצפה – יש להכשיר.

ובירושלם נהגו רבים לסכך ב'בלפונים' שאין ברחבם טפח, (עפ"י הליכות שלמה ח, ג ובדבר הלכה).

ב. נסרים פחותים מארבעה המשולבים זה עם זה במסמרים כעין שליבות הסולם, ואין באויר שבין שלב לשלב שלשה טפחים – יש מי שהורה בזה איסור, כי גידונים כולם כנסר אחד רחב ארבעה, ויש מי שמתיר [וממלא בפסל את הרווחים]. והנהגים כן יש להם על מי לסמוך (עפ"י שו"ת רשב"א ח"א ריג).

ג. מבואר בגמרא שנסרים שיש ברחבם ארבעה טפחים, לדעת הפוסלים אותם, מצטרפים לארבע אמות מן הצד, שאם הם סמוכים זה לזה בסמוך לדופן ובין כולם יש ארבע אמות, אין אומרים 'דופן עקומה' להכשיר הסוכה. ואילו לרב בשיטת רבי יהודה המכשיר – אין מצטרפים שהרי אפילו מכוסה הסוכה כולה בהם – כשרה (אבל לשמואל, גם לרבי יהודה מצטרפים לד' אמות לפסול. עפ"י מהרש"א).

נסרים שאין בהם ארבעה טפחים, משמע בגמרא שלרב הרי הם כקנים בעלמא ואינם מצטרפים לפסול אפילו סיכך בהם הסוכה כולה. ולשמואל, נחלקו בדבר רבי מאיר ורבי יהודה אם מצטרפים לשיעור ארבעה טפחים לפסול את הסוכה כולה (רבי מאיר) אם לאו (רבי יהודה). כן מבואר לפי לשון אחת בגמרא (וכן נקטו בתוס' בד"ה ומודה. ולפי לשון אחרונה אין הוכחה לכך, ויתכן שגם לשמואל אין מצטרפים).

ד. הניח בין נסר לנסר כמלא נסר; אפילו רבי מאיר המחמיר בנסרים, מודה שמניח פסל (= פסולת גורן ויקב) וכשרה.

נסר שיש ברחבו ארבעה, למאן דאמר (להלן יז) סכך פסול פסול בארבעה טפחים, מדובר שבאמצע הסוכה יש כשיעור הכשר סוכה סכך כשר ללא הפסק נסר, ובין הסכך הכשר הזה לדפנות אין ארבע אמות, רק אז כשר לישב תחת הפסל שבאמצע [ובאופן זה אין חילוק אם יש בין נסר לנסר כמלא נסר או יותר או פחות – לעולם באמצע כשר לישב ולא בצדדים]. ולמאן דאמר סכך פסול אינו פסול בארבעה, אפילו סיכך כך כל הסוכה, נסר ופסל נסר ופסל – כשרה, ויושב רק תחת הפסל.

נסר שאין ברחבו ארבעה (לדעת הפוסל), אפילו כל הסוכה עשויה כן – כשרה, ויושב אפילו תחת הנסרים. ואולם אם בין נסר לנסר יש פחות ממלא נסר – פסול לרבי מאיר (עפ"י תוס' ועוד. וכ"כ רש"י להלן יח. שיושב תחת הנסר שאין בו ארבעה, וכן דעת הר"ה). ולדעת הראב"ד אפילו יש בין נסר לנסר פסל מרובה, אין לישב תחת הנסרים אם הם רחבים שלשה טפחים. וכתב בספר חיי אדם (מובא במשנ"ב תרלב סק"ג) שיש להחמיר כן לכתחילה.

ה. נסרים רחבים הפסולים לסיכוך, שהפכם על צדיהם; רב הונא אמר: פסולה, וכן הורה רב נחמן. ורב חסדא ורבה בר רב הונא אמרו: כשרה. ומשמע שלבסוף קבלו דעת הפוסלים – לפי שעשאוהו חכמים כשיפודים של מתכת ופסולים מכל וכל (וכן הלכה).

וכן בסוכה קטנה, אם נתן בה נסר אחד ארבעה והפכו על צדו והוא תופס עתה שלשה טפחים – הסוכה כולה פסולה, כדן סכך פסול. אבל אם כשהוא על צדו אינו תופס שלשה – כשרה (עפ"י רש"י. ובסוכה גדולה אין הפרש אם כשהפכו על צדו תופס שלשה או פחות. פוסקים).

ו. מבואר בגמרא שאפילו לדעת המכשירים בהפכם על צדיהם, יש לפסול נסרים רחבים הנתונים בפתח הסוכה, כשהכניס שלשה טפחים לסוכה וטפח אחד בחוץ. וטעם הדבר, לפי שפסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה הלכך הנסר כולו נידון כאילו היה בפנים.

א. אם אין בסכך הכשר כשיעור הכשר סוכה – הסוכה כולה פסולה. ואם יש בו כשיעור, הסוכה כשרה אבל אין יושבים תחת הנסר (עפ"י בעל המאור; מהרש"א, חו"א קמ"ב, ע"ש, הליכות שלמה פ"ז הערה 36).

ב. מדובר כשדופן אחת של הסוכה נמשכת כנגד אותו הנסר כולו, שאם לא כן – אין כאן דין 'פסל היוצא מן הסוכה' כדלהלן יש (עפ"י פרי מגדים ולבושי שרד ר"ס תרלב. ועתוס' יז. ד"ה אויר. ובחזו"א קמ"ד, א. וצ"ע).

ג. יש שנסתפק בנסר שבפתח הסוכה, שני טפחים בפנים ושנים בחוץ וכד' (ע' בריטב"א. ומדברי מהרש"א מבואר שנקט בפשטות שפסול. וע' הלי"ש (ז סקי"ב) שאולי אפילו רק מעט בפנים אין לישב תחתיו).

ד. יש מי שכתב על פי דיוק דברי רש"י, שאם מונח נסר רחב ארבעה בסמוך לדופן הסוכה, שלשה טפחים ממנו בתוך הסוכה וטפח אחד מעל הדופן וחוצה – כשר לישב תחתיו, שהדופן מפסקת בין החלק הפנימי לחיצון ונידון כנסר שאינו רחב ארבעה (עפ"י מגן אברהם תרלב, א. וכן נקט להלכה החזו"א – איש קמ"ב, וכן בשבט הלוי ח"ה ע"ג, וחו"ו ע"ה. וכן נקט הגרשו"א, ואף צדד להתיר בעשיית צורת הפתח, כגון שרוצה לצרף חלק מתקרת הבית לשטח הסוכה, פחות מד' טפחים, יעמיד צוה"פ כדי 'לחלק' את התקרה ויכול לישב תחת התקרה בחלק המסופח לסוכה. ואף להשלים שיעור סוכה יכול באופן זה בפחות מג'